

Killing the zombie in de voedselcrisis

Wat heeft een zombie te maken met voedselcrises? Voor het vak Food Crises: the Big Picture is dit een belangrijke vraag om hongersnoden te kunnen begrijpen. Studentredacteur Maurice Schoo was benieuwd naar deze onode in het Wageningse onderwijs en ging naar college.

Tekst Maurice Schoo

Wat zijn volgens jullie de oorzaken van hongersnood?' vraagt vakcoördinator Bram Jansen tijdens het laatste college van de reeks. Via een mentimeter vullen studenten op hun smartphone in wat zij denken dat de oorzaken kunnen zijn. De antwoorden verschijnen op het digibord. Er ontstaat een kleurrijke wordcloud met daarin de woorden conflict, oorlog, klimaatverandering en politiek als de meest prominente oorzaken. 'Deze verschilt nogal van de wordcloud die we tijdens het eerste college maakten', concludeert Jansen. 'Daar noemden jullie natuurrampen, droogte, overbevolking en oorlog als de belangrijkste.' Dan volgt de vraag: wat zijn de oplossingen voor een hongersnood? Hier duikt via de mentimeter de uitdrukking 'killing the zombie' op. Dat blijkt een belangrijk onderwerp te zijn van het vak en het draait om de vraag: is overbevolking de oorzaak van hongersnood?

Malthus' Zombie

Het idee dat overbevolking uiteindelijk zal leiden tot hongersnoden, komt van de Britse demograaf Thomas Malthus.

Hij liet met een eenvoudig model zien dat de bevolking sneller groeit dan de voedselproductie, wat uiteindelijk leidt tot een voedselcrisis. 'Malthus' idee is al meermaals weerlegd', zegt Jansen, 'maar toch duikt het steeds weer op, als een zombie in de film, niet kapot te krijgen. De misvatting wordt dan ook Malthus' Zombie genoemd, een term bedacht door onderzoeker Alex de Waal.' Voor de Canadese exchange student Anina Molinar was het een belangrijk inzicht: 'Vaak wordt er bij een voedselcrisis gewezen naar overbevolking of naar te lage voedselproductie. Maar ik zie nu in dat de toegang tot voedsel het grootste probleem is.' Docent Sumit Vij legt dit tijdens het college uit: 'De Indiase econoom Amartya Sen liet zien dat honger een politiek probleem is dat zijn oorzaak vindt in

sociale ongelijkheid. In veel gevallen is er voldoende voedsel, maar is dat niet eerlijk verdeeld.' Het vak richt zich met name op deze politieke aspecten. Jansen: 'Het politieke aspect kan soms mismanagement zijn, waardoor voedsel niet bij diegenen terecht komt die het nodig hebben. Maar soms wordt honger ook strategisch ingezet, in conflictsituaties bijvoorbeeld.'

Blog

Als onderdeel van het vak moeten de studenten een blog schrijven over voedselveiligheid. 'Toen we net met dit vak begonnen, lieten we de studenten een beleidsvoorstel schrijven met als doel voedselveiligheid te verbeteren', vertelt Jansen. 'Maar toen zagen we in *de Volkskrant* de rubriek Voedselzaak waarin antwoorden worden gezocht op de vraag

'Honger is een politiek probleem dat zijn oorzaak vindt in sociale ongelijkheid'

Een Coca-Colawagen in San Cristobal de las Casas ♦ Foto Austin Curtis / Unsplash

hoe we de wereldbevolking voeden in 2050. We besloten daarbij aan te sluiten en er een opdracht van te maken.’ Dat bleek een goede keuze: de beste blogs werden gepubliceerd in *de Volkskrant*. ‘In een blog kunnen studenten hun ideeën en gevoelens kwijt die ze de afgelopen weken over het onderwerp hebben gekregen’, vertelt Vij. ‘Het is namelijk ook belangrijk om te leren hoe je je eigen mening goed onderbouwd vertolkt.’ Jansen: ‘En extra leuk als die blog vervolgens in *Resource* wordt afgedrukt (zie pag. 28, red.)’ De blogs van de studenten gaan allemaal over hongersnood, maar de invalshoek verschilt. ‘Ik schrijf over de sancties die

Niger kreeg van de ECOWAS, een samenwerkingsverband van West-Afrikaanse landen’, vertelt student Molinar. ‘Na de recente coup kreeg dat land te maken met tal van sancties die vervolgens hun

Studenten van het vak Food Crises: the Big Picture kregen de opdracht een blog te schrijven over voedselveiligheid. Een van die **blogs**, **Holy Coca-Cola: quenching thirst or fueling obesity?**, geschreven door Daphne Leenders, is op de volgende pagina (pagina 28) in verkorte versie te lezen. Het stuk gaat over de rol die Coca Cola speelt in de Mexicaanse watercrisis en de ‘obesitas-epidemie’.

weerslag hebben op de voedselzekerheid.’ Judith Su kijkt meer naar de landbouw: ‘Ik wil laten zien dat voedselhulp en industriële landbouw geen oplossingen zijn voor voedselzekerheid op de lange termijn.’ Su doet de master Resilient Farming and Food Systems en is kritisch over het huidige systeem: ‘Industriële landbouw maakt boeren erg afhankelijk van fossiele brandstoffen, multinationals en een beperkt aantal gewassen. Ik denk dat we meer moeten kijken naar biologische landbouw omdat die geschikt is voor de lange termijn.’

Sociale oplossingen

Het vak trekt studenten aan met verschillende achtergronden. ‘We hebben veel deelnemers van de niet-sociale wetenschappen’, zegt Jansen. ‘Die moeten soms even wennen, maar het is goed om te zien dat er een brede interesse is in het vak.’ Vij: ‘We willen het idee weerleggen dat hongersnoden ontstaan door een te lage voedselproductie en dat inzicht is extra belangrijk voor een universiteit als WUR waar technische oplossingen de boventoon voeren. Honger heeft in veel gevallen ook sociaal-politieke oorzaken en die vragen sociale oplossingen.’ Voor Su was dat een belangrijk pluspunt van het vak: ‘Het laat zien dat problemen rond voedsel erg complex zijn. Dit vak legt nuances bloot die bij de technische vakken veelal niet aanbod komen.’ ■